

JULES GODAER, CRIEUR PUBLIC

Door Yves DINGENS

Op 3 september 1906 overleed te Oostende een bekende volksfiguur in de persoon van Jules Godaer, crieur public (1). De man was alhier geboren op 7 juni 1839. Hij huwde op 26 mei 1869 te Oostende met Nathalie Jeanne Quaegebeur, arbeidster, geboren op 4 april 1843 te Nieuwpoort en overleden op 15 maart 1882 te Oostende, amper 38 jaar oud (2).

Jules Godaer woonde in de Babylonestraat 19 (3) en werd, getrouwd aan zijn filosofische overtuiging, van hieruit burgerlijk begraven op donderdag 6 september 1906 om 15 uur (4).

We beschikken niet over een portret van Jules Godaer doch kunnen ons wel een idee vormen hoe hij er uitzag. Hij was tamelijk groot, pezig-taai en zwart. Hij had een lange hals met vooruitstekende adamsappel. Hij sprak met een geprononceerde neusstem en hieraan had hij blijkbaar een deel van zijn populariteit te danken (5).

Sinds 1865 vervulde Godaer meer dan veertig jaar lang de taak van "crieur public" of "sonneur public": openbare stadsomroeper (6). In het Oostends dialect was hij bekend als "Juul den Uùtklienker" (of den Uùtbeller) (7). Op alle kruispunten en in 't algemeen op plaatsen waar veel volk samenkwam liet hij zijn bel weerklinken en kondigde vervolgens allerhande berichten aan die de bevolking konden aanbelangen zoals de organisatie van verkopen, inwoners die zaken hadden verloren, berichten van het stadsbestuur, e.d.m.

Bij wijze van voorbeeld:

"Men meldt ons dat de honden in Oostende moeten worden gemuilband (als gevolg van een uitbraak van hondsdolheid in Brugge). Het enige wat we vreemd vinden is dat deze verordening nergens uitgeplakt is. Weliswaar heeft de openbare omroeper dit aangekondigd aan de ganse bevolking, maar alle Oostendenaars eigenaars van honden zijn niet geacht de omroeper te hebben gehoord" (8). In deze tijd bestond er zowel gratis als betalend lager onderwijs. Ouders die kozen voor gratis onderwijs moesten zich hiervoor laten inschrijven. Het bericht dienaangaande werd normaal verspreid via de stadsomroeper (9).

Verloren voorwerpen kwamen ook vaak terecht dankzij de stadsomroeper zoals blijkt uit volgend bericht:

"Zaterdagavond had de heer Helmoortel, hoofd van een brigade arbeiders werkzaam in het Leopoldpark, drie bankbiljetten van 20 frank verloren, die hij als betaling had ontvangen. Hij liet dit verlies aankondigen door de stadsomroeper en nodigde de persoon die deze bankbrieven zou gevonden hebben uit om ze te bezorgen aan het bureau van openbare werken. De genaamden Jean Lambrechts, Auguste Bourguignon en Ernest Eyland, arbeidersvoermannen, hadden de verloren biljetten gevonden en hebben ze teruggebracht naar het stadhuis vanwaar men hen heeft doorgestuurd naar de woning van Helmoortel. Ze overhandigden hem de 60 frank en hij gaf hun 7,50 frank als beloning. Dergelijke eerlijke daden verdienen het om vermeld te worden" (10).

*
* *

De Oostendse auteur William Coolen (11) gaf ons in een reeks "*Images d' autrefois*" dit beeld van "Le Sonneur public" dat we hebben trachten te vertalen:

"Hij trok doorheen de straten, omringd door de gonzende zwerm van een troep volkskinderen die hem overal volgden waar hij ook ging, geamuseerd als ze waren door de verbazende breedsprakigheid waarmee hij wonderlijk goed begaafd was.
Op openbare plaatsen, voor drukbezochte cafés, op drukke kruispunten maakte hij halt. De

voorbijgangers vormden een kring om hem zoals omheen een zanger, nieuwsgierig om te weten of de krekel die ze hadden gevonden, hun geen rijke beloning zou bezorgen. Zijn oog kon de zaak goed beoordelen. Hij wist het geschikte ogenblik af te wachten om zijn litanie voor te dragen, zoals een deurwaarder die onder de liefhebbers de ernstige kopers zocht vooraleer zijn verkoop te beginnen.

Hij zwaaide eerst met zijn bel en vervolgens las hij met een neuzelende stem het geplooid vierkante stuk papier dat hij tussen de vingers hield.

Hij sprak steeds dezelfde zinnen uit, gemodeleerd in een identiek stereotype en de echo kreeg er genoeg van te herhalen: "Men heeft een gouden uurwerk verloren. Er zal een goede beloning zijn voor degene die het zal terugvinden".

De openbare omroeper was een mensenkenner. Hij wist de woorden te scanderen als een leraar dictie en, wanneer het bericht belangrijk was, liet hij het voorafgaan door dit gebiedende belgerinkel dat men hoort wanneer de priester de heilige hostie verheft op het ogenblik van de Elevatie.

Hij wist zijn kleine toespraak te besluiten met enkele amusante woorden die de bekommerde voorhoofden uit de plooi haalden.

De schoolmeester en de krantenverkoper hebben de openbare omroeper uit onze straten verbannen, want de ene heeft zijn mensen leren lezen en de andere heeft zijn kranten goedkoop weten te verspreiden. Hij heeft zijn traditionele bel moeten prijsgeven vermits zijn nut was verminderd en hij was te trots op zijn beroep om een eenvoudige publiciteitsagent te worden" (12).

De Oostendse "*sonneur de ville*" zoals uitgebeeld door Jules Godaer, is een typische volksfiguur die dan ook voorkomt in populaire revues. Twee voorbeelden:

"Ter afsluiting van de winterfeesten organiseerde de vereniging "*Hoop in de Toekomst*" op zondag 20 maart 1892 een "concert bouffe" gevolgd door een "sauterie" in Hotel Saint-Denis. Het concert omvatte talrijke nummers die veel bijval genoten zoals het ballet, de clowns en wassen beelden, Hercules, een beren-temmer, een zangeres en een baby, een virtuoze neger en de "sonneur public" (13).

"In 1904 werd in de schouwburg "Eldorado" in de Langestraat de revue vertoond ontworpen door "Good Devil", pseudoniem van een lokale journalist. Acteur Paul Murio oogste veel succes met zijn uitbeelding van de "sonneur public" (14).

*
* *
*

Omroepers waren al belangrijk in de Oudheid (inzonderheid in Griekenland) en in de Middeleeuwen waar ze tot taak hadden de koninklijke verordeningen of stedelijke besluiten aan te kondigen. Dit beroep was verbonden met dat van veldwachter of van stadstromelaar, en bleef zelfs behouden tot in de jaren 1960 in Zwitserse dorpen. Het Verenigd Koninkrijk, Canada en Australië hebben nog een enorm contingent van openbare omroepers, met een heropleving vanaf 1980.

Het beroep werd uitgeoefend door mannen van bescheiden afkomst en vereiste uiteraard dat men kon lezen, tenzij de omroeper geholpen werd door geletterde mannen die hem zachtjes de tekst voorlasen die hij dan herhaalde (15). De berichten werden vaak omgeroepen vanop de pui van het stadhuis of vanop de roepsteen nabij de kerken. Ook aanbiedingen van middenstanders werden omgeroepen.

In Oostende kennen we de naam van Mattheus De Moor die benevens enkele andere openbare ambten (schepen, vierde schepen, burgemeester, stadsthesaurier) en private functies (wijn- en brandewijnkoopman, concessionaris en reder koopvaardij en kaapvaart) ook het ambt van "gezworen clincker" (stadsomroeper) uitoefende in 1692 en in 1715-16 (16). In de "*Costumen ende Keuren der Stad ende Port van Oostende*" wordt het ambt van "sonneur

public” ook vermeld; er wordt gepreciseerd dat het aan de meestbiedende wordt verkocht: de sonneur public ontvangt een loon van vijf florijnen per jaar:

Le sonneur de la ville continuera de tirer annuellement cinq florins , le tambour six florins. Ordonnons que les emplois suivans, chaquefois que l'un ou l'autre viendra à vaquer, soient vendus au plus offrant & dernier enchérisseur et qu' à cet effet se fassent deux affiches, avec interstice de huit jours:

- ceux des quatorze porteurs de sac
- des quatorze charetiers ou brouetteurs
- du sonneur ou crieur public
- de l'office de Vergadering-Meester
- des quatorze messagers **(17)**

In de tweede helft van de negentiende eeuw is “crieur public” een openbare functie waarin men benoemd wordt door de gemeenteraad die ook het loon vastlegt. Zo verdient een omroeper in Oostende in 1865 9 frank per jaar (Ter vergelijking: de havenmeester verdient dan 1270 frank per jaar **(18)** en in 1877 is dit jaarlijks bedrag gestegen tot 25 frank, terwijl een havenmeester dan 1600 frank verdient) **(19)**. Niet direct een job om rijk mee te worden: hij werd dan ook uitgeoefend als bijberoep. Zo was Jules Godaer naast “crieur public” ook deurwaarder bij de dienst belastingen en belast met de organisatie van verkopeningen zoals blijkt uit volgende (Nederlandstalige) aankondiging **(20)**:

Van wege de Koning, de Wet en het Recht

KOOPDAG BIJ RECHTSMACHT.

Op donderdag 14 april 1898 om tien ure voormiddag zal Godaer Jules, Deurwaarder der directe belastingen te Oostende, overgaan op de Groote Markt te Oostende tot de openbare verkoopning der inbeslaggenomen goederen op den heer Devriendt Jean, Kapellestraat 48, bij proces verbal van zelfden Deurwaarder in date van den twee en twintigsten Maart en bestaande in bedbakken, stoelen, kassen (sic), tafels en meer andere voorwerpen.
Op komptant zonder verhoog.

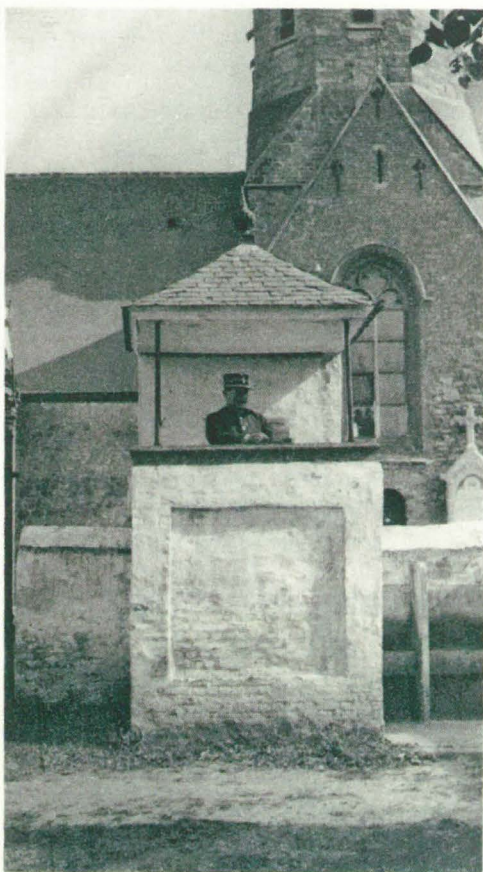
JULES GODAER

We weten ook dat Jules Godaer op 24/01/1869 verkozen werd tot korporaal bij de 4e compagnie van de burgerwacht **(21)** en in 1883 tot sergeant **(22)**. In 1851 staat zijn naam vermeld op de in tekenlijst voor het oprichten van een monumentale kerk te Oostende ter nagedachtenis van de eerste koningin der Belgen, met een bijdrage van 5 frank **(23)**. In 1886 staat hij vermeld als kiezer voor de wetgevende kamers **(24)**. In deze tijd van cijnskiesrecht betekent dit dat hij minimum een bepaald bedrag aan belastingen betaalde **(25)**.

Jules Godaer veranderde enkele malen van verblijfplaats. In 1886 en 1887 woont hij in de Ooststraat 32. Hij wordt steeds als “crieur public” vermeld. In 1889 woont hij nog altijd in de Ooststraat 32 maar als beroep wordt aangegeven “publicateur-afficheur”. In 1892 woont hij (weer “crieur public”) in de Ooststraat 36. In 1897 woont hij in de Witte Nonnenstraat 24. Zijn laatste woonplaats was, zoals eerder vermeld, Babylonestraat 19 **(26)**.

*

* *

*En Flandre. - Le crieur public.
In Vlaanderen. - De belleman.*

De Gentse Belleman (Wikipedia)

Copyright Prov. West-Vl.-Westflandricq

Na de Eerste Wereldoorlog was het ambt van “crieur public” te Oostende verdwenen, hoewel men soms nog eens met weemoed teruggacht aan deze figuur die toch zijn nut had, bv. bij het terugvinden van verloren voorwerpen; men kon wel een aankondiging plaatsen in de lokale kranten, maar die verschijnen niet elke dag **(27)**.

In sommige gemeenten bleef de omroeper nog enige tijd bestaan.

In Brugge werden vóór de Eerste Wereldoorlog de berichten omgeroepen door de lokale politie.

In Blankenberge verdween de “crieur public” met de oppensioenstelling in 1929 van de laatste titularis, de heer Dewilde: “De brave Dewilde is met pensioen gegaan. We zullen hem niet meer horen zijn afkondigingen scanderen met allerlei tussenkomsten en grappige toevoegingen:

Eerste bericht! Een goede beloning voor wie in hotel X zal terugbrengen: een gouden ring versierd met een diamant, door een dame verloren op het strand.

Tweede bericht! Vanavond om 8 uur, in Taverne Y, een concert door het quatuor Z, universeel bekend in Blankenberge.

Derde bericht! Verloren, terug te bezorgen tegen beloning in hotel W, een klein wit-zwart hondje met lange staart, op het staketsel kwijtgeraakt.

Een schilderachtig tafereel is verdwenen uit de badstad” **(28)**.

Nog enkele voorbeelden: in Ettelgem, waar de omroeper aankondigingen deed na de Mis **(29)**,

in Nieuwpoort tijdens de Tweede Wereldoorlog **(30)**. Tijdens de Eerste Wereldoorlog in Knokke werd op 19 augustus 1915 een cinemavoorstelling georganiseerd door het Marinekorps: deze werd aangekondigd door affiches en op 19 augustus 's morgens ook door de stadsomroeper **(31)**. In Florenville (prov. Luxemburg) in 1923 informeert de “crieur public” de inwoners dat zij zich tussen 7 en 8 uur kunnen bevoorraden in water bij de openbare fonteinen **(32)**. Op 5 februari 1932 moest de gemeenteraad van Middelkerke antwoorden op de vraag van de veldwachter welke bijkomende functies deze mocht uitoefenen. De raad stond hem volgende bijkomende functies toe: openbare omroeper, helper bij kadastrale operaties en bode bij de commissie van openbare onderstand **(32a)**.

*
* *
*

Heden ten dage is de stadsomroeper nog steeds een folkloristische figuur. Maar in deze tijden van ongebreidelde communicatiemogelijkheden bestaat zijn rol nu voornamelijk in het begeleiden en opluisteren van optochten en festiviteiten. Het meest bekend is de Gentse bellenman die met veel brio de jaarlijkse Gentse Feesten inluidt **(33)**. Ook in Oostduinkerke is er een bellenman actief, bv. bij de Visserstoet. Tijdens de jaarlijkse H. Godelieve processie, begin juli in Gistel, vertelt een omroeper die mee opstapt het verhaal van Godelieve.

In Oostende verscheen opnieuw een bellenman in 1973 **(34)**: een foto toont hem vóór het nu afgebroken (hoe anders?) café “Petit Paris”. In de Oostendse carnavalstoet van 2009 verscheen de Izegemse bellenman Guy Vandendriessche als “bellenman” of “stadsomroeper” **(26)**. Hij kreeg ook als eerste bellenman in Vlaanderen het erelidmaatschap van de prestigieuze Europese snorrenclub van Antwerpen **(35)**. Het Belgisch kampioenschap voor bellenmannen had op 2 augustus 2009 plaats in Oostende **(36)**: de winnaar was toen de Veurnse bellenman Joris Goens.

Veurne heeft sinds 2005 een officiële bellenman en de titularis Joris Goens is werkelijk de geknipte persoon voor deze functie. Hij is iemand met veel talent: hij trad op als toneelspeler, als clown Giorgio en is ook gekend als Herodes van de boetprocessie.

“De functie van 'stadsbellenman' is de laatste jaren in vele Vlaamse steden terug in ere hersteld. De functie behelst het aankondigen van evenementen en feestelijkheden in de stad. Het beeld van de belleman aan het Veurnse Landshuis werd al door menig toerist op de gevoelige plaat vastgelegd. Hij moet bij festiviteiten ook de “orde” handhaven. Een stadsbellenman moet over een krachtige stem beschikken (met een stemvolume van 120dB in open lucht verbrak Joris Goens het wereldrecord **(37)**, een voornaam voorkomen (een soort veldwachterskostuum) hebben en ook de plaatselijke geschiedenis kennen. Joris Goens vult die functie ook in met een eigen stijl. Zowel volwassenen als kinderen kunnen zijn optreden appreciëren “, aldus schepen voor toerisme Jozef Goens. Een bellenman als Joris geeft een onbetaalbare uitstraling voor Veurne: de kranige vijftiger is een levende publiciteit voor zijn stad. Hij is aanwezig op verschillende Veurnse activiteiten en zijn agenda en activiteiten kunnen op facebook gevolgd worden. Hij verzamelde ook een groot aantal trofeeën **(38)**. Zo staat hij in het Guinness Book of Records als wereldrecordhouder druiven vangen met de mond in drie minuten. Hij won reeds zevenmaal het Belgisch kampioenschap voor bellenmannen. In augustus 2016 werd hij in Colchester kampioen van de gilde van de Europese Bellenmannen met negen internationale deelnemers **(39)**.

In Brugge was Albert Cerisier beroepshalve werkzaam bij de Brugeoise en de Gistfabriek. Daarnaast kwam hij ook in de revuewereld terecht (Excelsior en Het Brugse Narrenschip), hij ging revues schrijven en was ook damesvoetbalscheidsrechter. Sinds 1985 was hij ook de officiële stadsomroeper voor Brugge waar hij telkens zijn zelfgeschreven tekstrollen voorlas met veel présence en een krachtige stem. Hij bleef deze taak vervullen tot zijn onverwacht overlijden op 71-jarige leeftijd begin mei 2007 **(40)**.

Een absoluut recordhouder zal wel de stadsomroeper van Sluis zijn, Cees Blaeke, die na een carrière van 70 jaar op 84-jarige leeftijd met pensioen ging. Een boek werd aan hem gewijd (41). Nederland telt nu nog 26 stads- en dorpsomroepers. Ook in Frankrijk hebben in het eerste decennium van deze eeuw enkele gemeenten een crieur public in dienst genomen.

In Hastings werd in 1978 "The Ancient and Honourable Guild of Town Criers" gesticht, toen stadsomroepers samenkwamen na het Britse kampioenschap en een "comitee" verkozen werd. Het doel was de organisatie van competities te regulariseren en regels te bepalen die de stadsomroepers moeten volgen (42). In 1984 werd in België onder impuls van Gentenaar Julien Pauwels (eerst belleman van Drogen, was hij nadien de officiële bellenman van Gent van 1988 tot 2007) een "Orde van de Bellemannen" opgericht. Op 1 februari 1999 werd in de schoot van deze Orde overgegaan tot de oprichting van de vzw "Gilde van de Bellenmannen van het Europese continent" die alle Town Criers van het Europese vasteland tracht te verenigen om alzo het culturele en toeristische patrimonium meer bekendheid te geven. Ze staat eveneens in voor het organiseren van wetenschappelijke, toeristische en recreatieve aangelegenheden voor haar leden en sympathisanten. De vzw verscheen in het Belgisch Staatsblad op 27 mei 1999 (43).

Vermelden we nog dat op dit ogenblik het idee leeft bij de Gilde van de Bellemannen om hun traditie door de Vlaamse overheid te laten erkennen als immaterieel erfgoed (44).

Tot besluit nog deze overweging:

"Wellicht de eerste vorm van het "dagblad" was de stadsomroeper van weleer die op zijn ronde door de stad de berichten en mededelingen uitschreeuwde die de bevolking interesseerden. In hun tijd vervulden die mensen een uiterst belangrijke sociale functie. Zij speelden de rol van reclameborden, kranten en radio-omroepers van heden" (45).

VERWIJZINGEN EN BRONNEN

- (1) L'Echo d'Ostende, 04/09/1906
Le Carillon, 05/09/1906.
- (2) http://tenboome.webruimtehosting.net/genealogie/family.php?id=F59357&main_person=195816
<https://www.ghezibde.net/genealogie/family.php?famid=F53205&ged=Vanderlynden.ged>
L'Echo d'Ostende van 2/4/1882 vermeldt Nieuwpoort als overlijdensplaats van Nathalie Quaegebeur.
- (3) De nu verdwenen Babylonestraat verbond de Hendrik Serruyslaan met de Aartshertoginnestraat ter hoogte van het voortuintje naast de ingang van het Koninklijk Lyceum (thans Basisschool). Het behouden gebouw links was de herberg "Het Hof van Belofte". Een plan van aanleg van 22/02/1910 voorziet alle huizen en achterhuizen te onteigenen en de straat op te sloppen in het nieuw op te richten schoolgebouw. Het straatje verdween omstreeks 1921-22 bij de bouw van de middelbare meisjesschool (later Koninklijk Lyceum). De naam van de straat herinnert wellicht aan het bestaan van het *Babylone bastion*, een uitspringend gedeelte van de vestingwal die gesloopt werd tussen 1865-1875 (Bron: D. Deschacht, *Oostendse straatnamen*, 1998, p. 25).
Een andere verklaring is de volgende: "De straat is zo genaamd omdat, na het beleg, het er waarlijk gelijk in Babylonië toeging. Elk wilde er gaan wonen omdat de inwoners er twaalf jaar lang vrij van belastingen waren en dat de schuldeisers tegen hen niets konden doen tijdens het eerste jaar van hun nieuw verblijf (De Zeewacht; 16/10/1920).
Zie ook Raymond Van Craeynest: *De Babylonestraat*, in: De Plate, XXIV, 1995, p. 296.
- (4) L' Echo d'Ostende, 04/09/1906 en Le Carillon, 05/09/1906.
- (5) Het Kustblad, 22/12/1954.
- (6) Jules Godaer wordt voor het eerst vermeld als crieur public in het "*Bulletin Communal de la Ville d'Ostende*" van 1865 (p. 99): "Au sieur Godaer, crieur public, traitement 9,00 fr."

(zie ook p.68). In het “*Bulletin Communal*” van 1864 is de titularis van deze functie een zekere Demoor (p. 149) met een wedde van 9 frank: (p. 149: “Payé au sieur Demoor, crieur public – 9,00 francs). Daarnaast vinden we ook: “Payé au sieur Demoor messenger 900 francs”. Allicht gaat het om dezelfde persoon?

- (7) Het Kustblad, 22/12/1954.
- (8) Le Carillon, 30/11/1899.
- (9) L' Echo d'Ostende, 15/11/1865.
- (10) L' Echo d'Ostende, 27/03/1873.
- (11) William Coolen (geb. 1896, overlijdensdatum onbekend) was liberaal gemeenteraadslid in Oostende van 1927 tot 1938, publicist, gehuwd met Alice Hisky (+ 1936), stichter-redacteur van “*La Flandre littéraire*”, schoonzoon van de eigenaar van cinema *Forum*. Adres: Kemmelbergstraat 9, Oostende.
- (12) Le Carillon, 15/02/1922
De reeks artikels van William Coolen werd nadien gebundeld uitgegeven onder de titel “*Profils d'autrefois*” door William Coolen (Editions de *la Flandre littéraire*, Imprimerie Centrale A. Bouchery, Ostende) (Le Carillon, 20/12/1922).
- (13) L' Echo d'Ostende, 27/03/1892.
- (14) L' Echo d'Ostende, 04/09/1906.
- (15) www.wikipedia.org/wiki/crieur_public
- (16) <http://www.oostende.be/product.aspx?id=4576>
oostendse biografieën A-Z
Extraits de la Biographie Nationale avec quelques annotations, Ostende 1900, p. 82-89.
- (17) <https://books.google.be/>
- (18) L'Echo d'Ostende, 25/01/1865.
- (19) L' Echo d'Ostende, 20/05/1877.
- (20) Le Carillon, 15/04/1898.
- (21) L' Echo d'Ostende, 31/01/1869.
- (22) L' Echo d'Ostende, 10/05/1883.
- (23) Feuille d'Ostende, 19/01/1851.
- (24) L'Annuaire du commerce et de l'industrie de la ville d'Ostende, par Auguste Stracké, Première édition, 1886, p. 78 en 57.
- (25) Dit bedrag werd in de grondwet van 1831 vastgelegd. De cijnsvereisten waren evenwel sterk verschillend en varieerden per stad en per provincie. In maart 1848 werd besloten de kiescijns van 100 florijnen terug te brengen op 20 florijnen (grondwettelijk minimum) en de cijns werd uniform gebracht doorheen het land. Door deze maatregel steeg het aantal kiezers van 1 % tot 2 % van de bevolking, d.w.z. 80.000 (mannelijke) kiezers. In 1883 werd bovendien het ca pacitair – of bekwaamheidsstemrecht ingevoerd op gemeentelijk en provinciaal niveau. Mannen uit een aantal beroeps categorieën, met een bepaald diploma of geslaagd voor het kiesexamen, voegden zich aldus bij de gewone cijnskiezers en kozen gemeente- en provincieraadsleden.
(Bron: herman de croocentrum.be/index.php/nieuws/23-2011-4/54-historiek-van-het-parlementair-stemrecht-in-belgie).
- (26) L'Annuaire du commerce et de l'industrie de la ville d'Ostende, par Auguste Stracké. Editions 1886, 1887, 1889, 1892, 1897.
- (27) Le Carillon, 17/10/1925.
- (28) La Saison d' Ostende, 18/07/1929.
- (29) Panne-Strand. Het Strand, 05/09/1942.
- (30) Panne-Strand. Het Strand, 22/03/1941 en diverse nummers van “De Duinengalm” van 1941.
- (31) L'Echo d'Ostende, 06/03/1920.
- (32) L'Echo d'Ostende, 11/08/1923.
- (32a) Le Carillon, 13/02/1932.
- (33) <https://nl.wikipedia.org/wiki/stadsomroeper>
In mei 2012 won de Gentse bellenman Willy Van de Putte (68 jaar) als eerste Gentenaar ooit het Belgisch kampioenschap bellenman, vooral dank zij zijn indrukwekkend

stemvolume. <http://www.nieuwsblad.be/cnt/053> qc b q 5

- (34) Het Nieuwsblad, 21/07/1973: Bellenman in Oostende opnieuw de straat op. Een mooie foto door Alan Gignoux: *Un crieur public avec sa cloche à Ostende (Belgique)* zie <http://fr.dreamstime.com/image-editorial-un-crieur-public-ostende-belgique-image> 42945025
- (35) <http://oostende-ingeblgd.skynetblogs.be/archive/2009/03/10/deel1-de-carnavalstoet-in-oostende-2009.html>
- (36) <http://www.nieuwsblad.be/cnt/gjk> poo 9a.
- (37) <http://www.focus-wtv.be/video/veurnse-bellenman-heeft-luide-stem>
- (38) www.westhoek.be/jewaserbij/1561/vw-award-voor-belleman-joris-goens
- (39) Het Nieuwsblad, 22/08/2016.
- (40) De Standaard, 02/05/2007.
- (41) <https://www.gemeentesluis.nl/Nieuws>
Activiteiten/nieuws/2012/Augustus/Cees_Blaeke_70_jaar_stadsomroeper_van_Sluis.
<http://www.ad.nl/ad/nl/1012/Nederland/article/detail/4148789/2015/09/24-stadsomroeper-84-Na-73-jaar-is-het-welletjes-geweest.dhtml>.
- (42) <http://www.ahgfc.org.uk>
<http://www.towncrierbromyard.co.uk/info/town-criers-guild.html>
- (43) <http://www.towncriers.be/nl/html>
- (44) Erfgoedcel Denderland, Nieuwsbrief september 2016.
- (45) citaat uit Het Kustblad, 26/02/1965.